

NOWE

na
100%

REPETYTORIUM

SZKOŁA

PODSTAWOWA

HISTORIA

ZGODNE
Z WYMAGANIAMI
CKE

niezbędne
wiadomości

pewniak
na teście

pewniaki
na test

mapy, tabele,
zestawienia

osiągniesz
najwyższy wynik

klasy
7-8

HISTORIA

klasy
7-8

Autorka:
Beata Józków

Redaktor prowadzący serii:
Agnieszka Antosiewicz

Korekta merytoryczna:
Joanna Bienia-Fijas, Agata Seweryn, Daniel Siemiński, Małgorzata Szankowska

Korekta:
Karolina Rymut-Kościelniak, Konrad Stanilewicz, Maria Zagnińska

ISBN: 978-83-8186-221-9

Wydanie I

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Znak słowno-graficzny Pewniak na teście® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout i skład:
Pracownia Register

Okładka:
Aleksandra Zimoch
Wykorzystano zdjęcia:
Andrey Armyagov, Rido / Shutterstock.com

NOWE

na
100%

REPETYTORIUM

SZKOŁA
PODSTAWOWA

HISTORIA

klasy
7-8

Spis treści

Pewniak
na teście *W całej książce
pewniaki na teście!*

EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM

Kongres wiedeński (1814–1815).....	8
Rewolucja przemysłowa (XVIII/XIX w.).....	10
Nowe idee polityczne w XIX w.	13
Ziemie polskie w latach 1815–1848.....	18
Królestwo Polskie (Kongresówka, Królestwo Kongresowe)	18
Wielkie Księstwo Poznańskie	21
Rzeczpospolita Krakowska	21
Królestwo Galicji i Lodomerii	21
Powstanie listopadowe (29 XI 1830 – X 1831).....	22
Wielka Emigracja.....	29
Kultura polska doby romantyzmu.....	30
Europa i świat w II połowie XIX w. i na początku XX w.....	31
Zjednoczenie Włoch (1871)	31
Zjednoczenie Niemiec (1871) – utworzenie II Rzeszy Niemieckiej	33
Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych (1861–1865).....	34
Ekspansja kolonialna w XIX w.	37
Konflikty kolonialne	39
<i>La belle époque</i> – piękna epoka (XIX/XX w.).....	41
Powstanie styczniowe (1863–1864).....	48
Uwłaszczenie chłopów – pożegnanie z pańszczyzną	54
Ziemie polskie pod zaborami w II połowie XIX w. i na początku XX w.	56
Polityka zaborców wobec ziem polskich po powstaniu styczniowym	56
Walka z wynarodowieniem.....	60
Powstanie nowoczesnych ruchów (partii) politycznych	63
Ruch robotniczy	63
Ruch ludowy	64
Najważniejsze partie polityczne na ziemiach polskich XIX/XX w.	65
Rewolucja w Rosji (1905–1907) i na ziemiach polskich	68

WSPÓŁCZESNOŚĆ

I WOJNA ŚWIATOWA

I wojna światowa – „wielka wojna”	72
Wybuch I wojny światowej.....	72
Przyczyny I wojny światowej.....	74

Przebieg działań wojennych podczas I wojny światowej.....	75
Jak rozwiązywać zadania z grafiką?	77
Taktyka wojenna	79
Rewolucja lutowa (1917) i obalenie caratu	82
Rewolucja październikowa w Rosji (1917)	84
Sprawa polska w czasie I wojny światowej.....	86
Skutki I wojny światowej	89
Jak rozwiązywać zadania z danymi statystycznymi?	90

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

Europa i świat po I wojnie światowej	93
Skutki wojny.....	93
Ład wersalski.....	93
Funkcjonowanie ładu wersalskiego	95
Wielki Kryzys Ekonomiczny	96
Oblicza totalitaryzmu	97
Nazizm w Niemczech – III Rzesza Niemiecka	97
Komunizm w ZSRS.....	99
Kultura dwudziestolecia międzywojennego.....	101
Droga do II wojny światowej.....	102
Polityka hitlerowskich Niemiec – rządy Adolfa Hitlera	102
Konsekwencje Paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939).....	105
Bezpośrednie przyczyny wybuchu II wojny światowej	107
Odrodzenie państwa polskiego po I wojnie światowej.....	108
Ośrodki odbudowy Polski	108
Walka o granice Polski	109
Wojna z Rosją Sowiecką (1919–1921)	114
II Rzeczpospolita w latach 1921–1939	117
Dziedzictwo zaborowe	117
Konstytucja marcowa (17 III 1921)	118
Prezydenci II Rzeczpospolitej	119
Kryzys demokracji parlamentarnej – przewrót majowy (12–15 V 1926).....	120
Rządy autorytarne (1926–1935)	121
Konstytucja kwietniowa (23 IV 1935)	122
Sanacja po śmierci Piłsudskiego	123
Polityka zagraniczna II Rzeczpospolitej	123
Społeczeństwo II Rzeczpospolitej	126
Gospodarka II Rzeczpospolitej	128
Kultura II Rzeczpospolitej.....	133

II WOJNA ŚWIATOWA

Wojna obronna Polski – wrzesień 1939.....	137
Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką.....	145
Ziemie polskie pod okupacją niemiecką	145
Ziemie polskie pod okupacją sowiecką.....	149
Największe zbrodnie niemieckie i sowieckie	151

Polskie Państwo Podziemne	156
Powstanie warszawskie (1 VIII – 3 X 1944)	161
Sprawa polska w czasie II wojny światowej	164
Rząd Polski na wychodźstwie.....	164
Polacy na frontach II wojny światowej	167
Przełomowe wydarzenia II wojny światowej.....	169
Agresja Niemiec na ZSRS (22 VI 1941)	173
Wojna w Afryce (1940–1943)	174
Wojna na Dalekim Wschodzie (1941–1945)	176
Eksterminacja ludności w czasie II wojny światowej	177
Zagłada Żydów (Holocaust).....	178
Klęska państw Osi.....	183
Ruch oporu w Europie.....	185
Jak rozwiązywać zadania z grafiką?	186
Konferencje Wielkiej Trójki	188
Skutki II wojny światowej.....	189
Sytuacja Polski po II wojnie światowej.....	190
Świat po II wojnie światowej	194

EUROPA I ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych (24 X 1945).....	196
Rozpad koalicji antyhitlerowskiej.....	198
Zimna wojna (1947–1991)	199
Konflikty doby zimnej wojny	200
USA po II wojnie światowej.....	204
+ JEŚLI CHCESZ WIEDZIEĆ WIĘCEJ ...	
ZSRS po II wojnie światowej.....	205
Chiny po II wojnie światowej	207
Powstanie NRD i RFN	208
+ JEŚLI CHCESZ WIEDZIEĆ WIĘCEJ ...	
Republika Federalna Niemiec (12 IX 1947).....	208
Niemiecka Republika Demokratyczna (7 X 1949)	209
Powstanie bloków polityczno-wojskowych.....	210
Pakt Północnoatlantycki – NATO 4 IV 1949	210
Układ Warszawski (14 V 1955 – 1991).....	211
Państwa demokracji ludowej.....	212
Rewolucja na Węgrzech (1956)	213
Praska Wiosna (1968)	215
Procesy dekolonizacyjne	216
Indie i Pakistan.....	219
Problemy Trzeciego Świata	220
Powstanie państwa Izrael i konflikty izraelsko-arabskie	220
Rozpad ZSRS	222
Upadek komunizmu – Jesień Ludów	225
Unia Europejska	231
Przemiany kulturowe i społeczne w II połowie XX w.....	233

Polska po II wojnie światowej.....	238
Początki komunizmu w Polsce – przejście władzy przez komunistów.....	238
Postawy Polaków wobec komunistów.....	242
Stalinizm w Polsce.....	245
Poznański Czerwiec 1956 (powstanie poznańskie).....	251
Wydarzenia październikowe i „mała stabilizacja”.....	252
Polska w latach 1957–1981.....	253
Rządy Władysława Gomułki.....	253
Dekada Edwarda Gierka.....	254
Największe kryzysy społeczne.....	255
Powstanie opozycji.....	258
Polska w latach 1981–1989.....	261
Stan wojenny (1981–1983).....	261
Obrady „Okrągłego Stołu” (6 II 1989 – 5 IV 1989).....	264
Narodziny III Rzeczypospolitej.....	265
Miejsce Polski w świecie współczesnym.....	269
Przystąpienie Polski do NATO (1999).....	269
Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej (1 V 2004).....	269

UWAGA!

Pewniak
na teście

Wskazuje informacje, które mogą pojawić się na teście lub sprawdzianie.

Drogi uczniu!

Trzymasz w ręku najnowsze *Repetytorium Szkoła Podstawowa Historia* dla klas 7–8, najbardziej aktualny zbiór informacji z przedmiotu, którego będziesz się uczyć. Książka jest w pełni zgodna z podstawą programową, dzięki czemu możesz być pewien, że znajdziesz tu wszystkie informacje, których potrzebujesz. Zagadnienia nadobowiązkowe, z którymi warto się zapoznać w celu lepszego zrozumienia wydarzeń i procesów historycznych, zostały oznaczone w taki sposób:

Materiał przedstawiono prostym i zrozumiałym językiem, ilustruje go dużo tabel, wykresów, schematów, zdjęć – to wszystko pomoże Ci w nauce i ją ułatwi. Zawarty materiał odpowiada treściom dwóch ostatnich lat nauczania historii w szkole podstawowej.

Nasze repetytorium pomoże Ci przygotować się do lekcji, sprawdzianu, odpowiedzi czy kartkówki i poprawić oceny. Przejrzysta forma książki i jej przyjazna dla oka, kolorowa szata graficzna sprawia, że chętnie będziesz sięgał po tę pozycję w trakcie nauki. Polecamy Ci także poprzednią część książki – *Repetytorium Szkoła Podstawowa Historia* dla klas 4–6, zawierające materiał z trzech wcześniejszych klas. Będzie Ci ono niezbędne podczas przygotowań do egzaminu!

Pewniak
na teście

Warto zwrócić uwagę na pojawiający się na marginesach **znaczek „pewniak na teście”**. Wskazuje on treści, które zazwyczaj pojawiają się w pytaniach we wszelkich testach sprawdzających wiedzę, a także w podręcznikach i na kartkówkach. Warto je dobrze przyswoić – jest duże prawdopodobieństwo, że **spotkasz się z pytaniami właśnie o te zagadnienia!**

Z *Repetytorium Szkoła Podstawowa Historia klasy 7–8* przestaniesz się stresować lekcjami z tego przedmiotu i szybko opanujesz materiał wymagany przez nauczyciela!

Autorka
i Wydawnictwo GREG

**EUROPA PO KONGRESIE
WIEDŃSKIM**

Kongres wiedeński (1814–1815)

Kongres wiedeński – obrady przedstawicieli szesnastu największych państw Europy, trwające od września 1814 r. do 9 VI 1815 r., przerywane licznymi balami i przyjęciami – dlatego nazywa się go „tańczącym kongresem”. Największe znaczenie na kongresie wiedeńskim mieli reprezentanci: Wielkiej Brytanii, Francji, Rosji, Prus i Austrii.

Pewniak na teście

Pewniak na teście

przyczyny

- ◆ konieczność ustalenia nowego ładu europejskiego po wydarzeniach Rewolucji Francuskiej i kampaniach napoleońskich

skutki

- ◆ powrót na trony obalonych dynastii
- ◆ zmiany w podziale terytorialnym Europy

Cele kongresu

- ◆ Przywrócenie sytuacji w Europie do stanu sprzed wojen napoleońskich i rewolucji francuskiej, stworzenie **nowego ładu** według następujących zasad:
 - **zasada restauracji**: powrót na tron obalonych przez Napoleona dynastii i przywrócenie ustrojów,
 - **zasada legitymizmu**: nienaruszalność praw dynastii panujących, ponieważ ich władza pochodzi od Boga, a nie od ludu,
 - **zasada równowagi europejskiej**: żadne państwo nie może dominować w Europie, narzucać innym krajom swoich praw ani prowadzić polityki godzącej w interesy innego państwa, a tego rodzaju postępowanie spotka się ze zbrojną interwencją, by je zatrzymać.

Pewniak na teście

Postanowienia kongresu

- ◆ Utworzenie przez Rosję, Austrię i Prusy wraz z trzynastoma innymi państwami Świętego Przymierza (1815 r. – sojusz Rosji, Prus i Austrii, który w polityce miał kierować się zasadami Ewangelii, czyli miłości, dobroci i pokoju) w celu utrzymania ładu ustalonego na Kongresie Wiedeńskim i zapobiegania ewentualnym buntom wywoływanym przez ruchy społeczno-narodowe,
- ◆ **postanowienia wobec Francji:** powrót do granic z 1792 r., zwrot dzieł sztuki, kontrybucja, powrót na tron Burbonów,
- ◆ **postanowienia wobec ziem polskich:**
 - **utworzenie z większości ziem Księstwa Warszawskiego Królestwa Polskiego w unii personalnej z Rosją,**
 - włączenie do Prus Wielkopolski, z której powstało Wielkie Księstwo Poznańskie, a także Gdańsk i Toruń,
 - utworzenie z Krakowa i jego najbliższych okolic Rzeczypospolitej Krakowskiej pod opieką trzech zaborców,
- ◆ **postanowienia wobec krajów niemieckich:** utrzymanie podziału Niemiec, utworzenie Związku Niemieckiego pod przewodnictwem Austrii (30 V 1814 r.),
- ◆ **postanowienia wobec krajów włoskich:**
 - utrzymanie podziału Włoch,
 - **odnowienie Państwa Kościelnego,**
 - odnowienie Królestwa Sardynii (przyłączenie Piemontu i Sabaudii),
 - utworzenie Królestwa Obojga Sycylii pod rządami Burbonów,
 - przywrócenie dynastii Habsburgów w Modenie i Toskanii,
 - oddanie Parmy drugiej żonie Napoleona, cesarzowej Marii Ludwice.

Pewniak na teście

Pewniak na teście

Pewniak na teście

WAŻNA INFORMACJA

Jedną z pierwszych zmian ładu ustalonego na kongresie wiedeńskim było odzyskanie niepodległości przez Grecję w 1830 r. na skutek powstania niepodległościowego, które wybuchło w 1821 r. Grecja znajdowała się pod panowaniem tureckim od 1453 r. (upadek Konstantynopola), ale Grecy zachowali świadomość narodową.

W 1830 r. powstało jeszcze jedno niepodległe państwo w Europie – Belgia. Wydarzyło się to na skutek dążeń niepodległościowych, które zaowocowały udanym powstaniem przeciw dominacji holenderskiej.

Kilka dni po zakończeniu kongresu wiedeńskiego odbyła się bitwa pod Waterloo – jedna z najważniejszych bitew świata, wywołana przez Napoleona, który wrócił z Elby i próbował odzyskać władzę. Klęska w tej bitwie była ostatecznym końcem epoki napoleońskiej.

Pewniak na teście

Pewniak na teście

Powstanie sipajów (1857–1858)

Pewniak
na teście

- ◆ Sipajowie – hinduscy żołnierze w armii brytyjskiej,
- ◆ przyczyny – konflikty angielsko-hinduskie, brak poszanowania dla hinduskiej religii, kultury i obyczajów,
- ◆ **powstanie zostało stłumione,**
- ◆ Anglicy zreformowali sposób zarządzania Indiami.

Powstanie tajpingów (1851–1864)

- ◆ **Tajpingowie – chłopi w Chinach,**
- ◆ przyczyną ubożenie ludności,
- ◆ wystąpienie przeciwko dynastii mandzurskiej i chęć utworzenia Królestwa Niebiańskiego (miała tam panować równość i sprawiedliwość),
- ◆ **krwawe stłumienie zajęć.**

Powstanie Mahdiego w Sudanie (1883–1898)

Pewniak
na teście

- ◆ Sudan – kraj w Afryce, pod panowaniem egipskim,
- ◆ celem było uzyskanie niepodległości, zostało krwawo stłumione.

◀ Mahdi (1844–1885) – przywódca powstania sudańskiego przeciwko panowaniu Egipcjan i wspierających ich Anglików, stał na czele islamskiego ruchu religijnego

Pewniak
na teście

Powstanie bokserów w Chinach (1899–1901)

- ◆ **Bokserzy** – członkowie tajnego stowarzyszenia Yihequan, dążącego do usunięcia z Chin wszystkich obcokrajowców,
- ◆ **wymierzone przeciwko cesarzowi i cudzoziemcom,** a także wszystkim chrześcijanom, w tym chińskiego pochodzenia,
- ◆ krwawo stłumione przy pomocy państw europejskich, USA i Japonii,
- ◆ **ograniczenie suwerenności Chin** i zapłacenie przez nie kontrybucji.

Wojny Burów (1880–1881, 1899–1902)

- ◆ **Burowie** – osadnicy holenderscy,
- ◆ zajęcie przez Brytyjczyków ziem opanowanych przez holenderskich osadników, gdzie odkryto złoża diamentów i złota,
- ◆ **krwawo stłumiona (pierwsze obozy koncentracyjne).**

La belle époque – piękna epoka (XIX/XX w.)

WAŻNA INFORMACJA

Piękna epoka – okres od 1871 r. do wybuchu I wojny światowej, okres rozkwitu, postępu, spokoju w Europie.

- ◆ **Gwałtowny rozwój przemysłu (druga rewolucja przemysłowa)** oraz wynalazki przyczyniły się do nowego spojrzenia na człowieka,
- ◆ zaczęto interesować się jego sytuacją społeczną, a także stosunkami między jednostką a społeczeństwem; zagadnieniami tymi zajęły się **nauki społeczne** – ekonomia, socjologia, psychologia, pedagogika, rozwinęły się także filozofia i historia,
- ◆ od 1871 r. w Europie trwał okres z małą liczbą wojen, odnotowano wtedy gwałtowny przyrost naturalny,
- ◆ **liczba ludności świata wzrosła z 1,1 mld do 1,5 mld**,
- ◆ spowodowane to było zmianami cywilizacyjnymi, **poprawą higieny oraz przeobrażaniem się rolnictwa**, co zaowocowało spadkiem śmiertelności,
- ◆ postęp w medycynie – łatwiejsze i skuteczniejsze badania medyczne, leczenie chorób uznawanych wcześniej za nieuleczalne, ograniczenie śmiertelności kobiet i dzieci, wydłużenie czasu ludzkiego życia,
- ◆ dynamiczny rozwój gospodarki; pod naciskiem ruchu robotniczego skracano czas pracy i rozszerzano ustawodawstwo socjalne, wzrosły płace,
- ◆ powstawanie demokracji parlamentarnych spowodowało, iż osoby rządzące zostały uzależnione od wyborców, dlatego chętnie obiecywano poprawę losu robotników,
- ◆ we wszystkich krajach, w tym w Polsce, kształtowała się **kultura masowa**, trafiająca nie tylko do elit, ale także ludzi mniej wykształconych (nowe gatunki literackie), wzrastała popularność czytelnictwa książek i prasy, organizowano imprezy sportowe z udziałem publiczności, rozwijało się kino,
- ◆ powszechnym środkiem przekazu obok prasy stały się **radio i film**,
- ◆ pojawiły się nowe, szybkie środki transportu zarówno pasażerskiego, jak towarowego, skracające czas podróży i umożliwiające sprawne pokonywanie coraz większych dystansów, zbudowano pierwsze metro (w Londynie), pojawiły się tramwaje z silnikami elektrycznymi, skrócono czas rejsów dalekomorskich dzięki wybudowaniu kanałów skracających trasy,
- ◆ usprawniono komunikację i przepływ informacji dzięki upowszechnieniu telegrafu i telefonu,
- ◆ popularną rozrywką było oglądanie rozgrywek sportowych (1896 r. – pierwsza nowożytna olimpiada w Atenach),
- ◆ **zaczęto doceniać walory turystyki**, dużą popularność zyskała gimnastyka prowadzona w szkołach,

▲ Plakat wykonany w duchu epoki (lekość, wdzięk, zabawa)

Pewniak na teście

Pewniak na teście

Pewniak na teście

Pewniak na teście

NAUKA

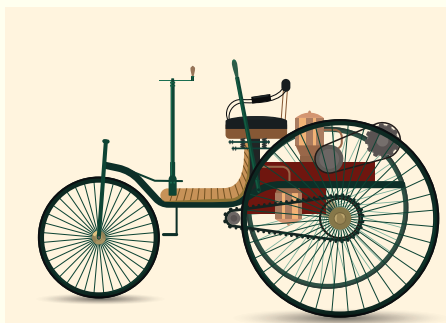
John Boyd Dunlop	♦ opony pneumatyczne
Pewniak na teście bracia Wilbur i Orville Wright	♦ 1903 r. – samolot (pierwszy lot, na ziemiach polskich 13 VIII 1911 r. w Warszawie)
Samuel Morse	♦ 1837 r. – telegraf
Graham Alexander Bell	♦ 1876 r. – telefon
Pewniak na teście bracia Louis i August Lumière	♦ 1895 r. – kinematograf (powstanie kina, pierwszy film)
rozwój kina	♦ 1897 r. – produkcja aparatów filmowych oraz urządzeń do kopiowania i wywoływania filmów; ♦ 1897 r. – powstanie pierwszej wytwórni filmowej; ♦ 1902 r. – próby udźwiękowienia filmów; ♦ 1910 r. – ręczna kamera – ruchomy obraz
Guglielmo Marconi, Aleksander Popow	♦ radio
Pewniak na teście Louis Pasteur	♦ początek nauki o mikrobach (bakteriologia); ♦ metody długotrwałego przechowywania żywności (pasteuryzacja); ♦ szczepionka przeciwko chorobom zakaźnym, m.in. wściekliznie
Pewniak na teście Józef Lister	♦ sterylizacja narzędzi i zasady antyseptyki
Pewniak na teście Wilhelm Roentgen	♦ 1895 r. – promienie X (zdjęcia rentgenowskie – zastosowanie w diagnostyce)
Kazimierz Funk	♦ wyodrębnienie witamin
odkrycia geograficzne	♦ dotarcie do serca Afryki i odkrycie źródeł Nilu; ♦ Robert Peary – badania Arktyki i zdobycie bieguna północnego; ♦ Roald Amundsen – zdobycie bieguna południowego; ♦ Edmund Strzelecki – zdobycie najwyższego szczytu Australii, który nazwał Górą Kościuszki, odkrycie złóż złota w Australii; ♦ Jan Czekanowski – wyprawa do Afryki Równikowej

▲ Wieża Eiffla

▲ Kanał Sueski

▲ Mercedes Benz z 1886 r.

▲ Kinematograf braci Lumière

▲ Telegraf

▲ Tak wyglądały pierwsze telefony (zamiast jednej słuchawki był osobno nadajnik i odbiornik)

▲ Pomnik upamiętniający pierwszy lot braci Wright w Kill Devil Hills – rekonstrukcja samolotu

Sprawa polska w czasie I wojny światowej

- ◆ Wybuch I wojny światowej postawił Polaków po dwóch stronach barykady – zaborcy stanęli ze sobą do walki, jednak nie mieli zamiaru podejmować kwestii polskiej,
- ◆ podobnego zdania były także państwa Ententy, które nie wypowiadały się o przyszłości ziem polskich w obawie, by nie zepsuć swoich stosunków z Rosją,
- ◆ dla Polaków nie była to łatwa sytuacja, jednak sprzyjała dążeniom do odzyskania niepodległości,
- ◆ na ziemiach polskich powstały dwie główne orientacje polityczne:

Pewniak na teście

prorosyjska

- ◆ Roman Dmowski i Narodowa Demokracja
- ◆ Polacy powinni pozbyć się myśli o odzyskaniu niepodległości
- ◆ zakładano zwycięstwo Ententy, które przyniesie Polsce autonomię w granicach carskiej Rosji, a z czasem niepodległość pod naciskiem Ententy

Pewniak na teście

proaustriacka (niepodległościowa)

- ◆ Józef Piłsudski i Polska Partia Socjalistyczna
- ◆ Polacy powinni walczyć o całkowite odzyskanie niepodległości w granicach przedrozbiorowych, biorąc udział w wojnie razem z Austrią
- ◆ zakładano zwycięstwo państw centralnych

Pewniak na teście

▲ Sytuacja Królestwa Polskiego w 1914 r. – front przechodził przez zachodnią granicę Królestwa, które w całości znajdowało się pod panowaniem rosyjskim; Rosjanie walczyli w Prusach z Niemcami, gdzie nie odnosili sukcesów, oraz w Galicji, gdzie wygrywali z wojskami Austro-Węgier

▲ Sytuacja Królestwa Polskiego w 1915 r. – Rosjanie wycofali się na wschód na skutek przegranych z Niemcami i Austro-Węgrami, a Królestwo Polskie zostało objęte podwójną okupacją, niemiecką i austro-węgierską

Organizacje wojskowe

- ◆ W 1908 r. Józef Piłsudski oraz Kazimierz Sosnkowski powołali do życia tajny **Związek Walki Czynnej**, który miał pomóc w odzyskaniu niepodległości poprzez przygotowanie dowódców do przyszłego powstania w zaborze rosyjskim,
- ◆ od 1910 r. w Galicji tworzone były tajne oraz jawne organizacje wojskowe, były to m.in. **Drużyny Strzeleckie**, **Związek Strzelecki** we Lwowie (dowódca: Władysław Sikorski) i **Towarzystwo „Strzelec”** w Krakowie (dowodzone przez Józefa Piłsudskiego), **Drużyny Bartoszewskie**,
- ◆ wybuch I wojny światowej spowodował, iż Piłsudski zmobilizował siły zbrojne przeciw Rosji, w nocy 5/6 VIII 1914 r. na czele **I Kompanii Kadrowej** wyruszył z Galicji, z krakowskich Oleandrów i wkroczył do Królestwa Polskiego (dotarł do Kielc), nie udało mu się jednak zorganizować tam antyrosyjskiego powstania,
- ◆ za zgodą Austro-Węgier w Krakowie powstał **Naczelny Komitet Narodowy**, który miał prowadzić działania na rzecz zjednoczenia ziem Królestwa Polskiego i Galicji w ramach państwa austro-węgierskiego,
- ◆ Józef Piłsudski powołał **Legiony Polskie** walczące u boku armii austriackiej, złożone z trzech brygad:
 - **I Brygada Józefa Piłsudskiego** (utworzona w grudniu 1914 r., w Austrii, więc związana z państwami centralnymi),
 - **II Brygada Józefa Hallera** („Błękitna Armia”, utworzona w 1917 r. we Francji, po udzieleniu przez władze francuskie zgody na formowanie polskich oddziałów na terenie Francji (czyli związana z Ententą); w 1919 r. została przeniesiona do Polski),
 - **III Brygada Stanisława Szeptyckiego**,
- ◆ na polecenie Piłsudskiego powstała również **Polska Organizacja Wojskowa** (tajna formacja działała na terenie Królestwa Polskiego i Rosji, czuwała nad przygotowaniem do wybuchu powstania oraz przekazywała informacje na temat sytuacji w Rosji do sztabu I Brygady),
- ◆ w 1914 r. w Puławach powstał **Legion Puławski**, podporządkowany dowództwu rosyjskiemu (pod koniec 1915 r. został przekształcony w Brygadę Strzelców Polskich),
- ◆ w 1917 r. powstały jeszcze trzy Korpusy Polskie, w skład jednego z nich weszła II Brygada Józefa Hallera, która wypowiedziała posłuszeństwo państwom centralnym; kiedy Rosja podpisała pokój z Niemcami, polskie oddziały zostały przeznaczone do likwidacji, jednak II Korpus odmówił – wywiązała się bitwa pod Kaniowem (11 V 1918 r.), w której Polacy walczyli z wojskami niemieckimi usiłującymi ich rozbroić; Polacy musieli się poddać z powodu wyczerpania amunicji, gen. Haller uniknął aresztowania i uciekł do Francji.

▲ Plakat rekrutacyjny Błękitnej Armii we Francji

Sprawiedliwi wśród Narodów Świata

Sprawiedliwy wśród Narodów Świata – najwyższe izraelskie odznaczenie cywilne nadawane nie-Żydom, osobom i rodzinom, które z narażeniem własnego życia ratowały Żydów z Holocaustu podczas II wojny światowej. 6 marca to **Europejski Dzień Pamięci o Sprawiedliwych**.

- ▲ Awers i rewers medalu Sprawiedliwy wśród Narodów Świata; na awersie w jidysz jest napisane „Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat”, w wolnym miejscu na rewersie graweruje się imię i nazwisko osoby odznaczonej

Niektórzy Polacy – Sprawiedliwi wśród Narodów Świata:

- ▲ Irena Sendlerowa – działaczka społeczna i charytatywna, stworzona przez nią grupa ocalała 2,5 tys. żydowskich dzieci z warszawskiego getta

- ▲ Józef Ulma (wraz z żoną Wiktorią) – rolnik ze wsi Markowa, ukrywał w Markowej ośmiu Żydów, za co został zamordowany wraz z rodziną, w tym sześciorgiem dzieci, i ukrywającymi się Żydami przez niemiecką policję

- ▲ Aleksander Kamiński – autor *Kamieni na szaniec*, pomagał w organizacji żydowskiego ruchu oporu w getcie warszawskim

Pewniak na teście

▲ Igor Newerly – polski pisarz, ocalił pamiętnik Janusza Korczaka, ukrywał żydowskich dziennikarzy z getta

▲ Czesław Miłosz (polski poeta i prozaik, ukrywał Żydów) – został odznaczony razem z bratem Andrzejem

▲ Zofia Kossak-Szczucka – polska powieściopisarka, współzałożycielka Żegoty, pomogła setkom Żydów, szczególnie dzieciom żydowskim

▲ Jan Karski – prawnik, dyplomata, obywatel Polski i USA, przesyłał do USA pierwsze na świecie oficjalne raporty o Holocauście, pełnił misję informacyjną na zachodzie

▲ Jan Żabiński – dyrektor Ogrodu Zoologicznego w Warszawie, powstaniec warszawski, ukrywał w warszawskim ZOO setki Żydów uciekających z getta

- ◆ wyniesienie Karola Wojtyły na najwyższy urząd w Kościele dało Polakom **bodziec do działania**,
- ◆ w 1979 r. na placu Zwycięstwa w Warszawie Jan Paweł II wypowiedział słowa: *Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi*; były one później wielokrotnie cytowane jako drogowskaz polityczny i moralny,
- ◆ nowo wybrany papież sympatyzował ze związkiem zawodowym Solidarność,
- ◆ 1981 r. – Wojciech Jaruzelski wprowadził stan wojenny, w tym okresie Jan Paweł II często prowadził prywatne rozmowy z władzami polskimi i sowieckimi,
- ◆ po wprowadzeniu stanu wojennego papież podkreślał prawo Polski do samostanowienia,
- ◆ popierał ideę niezależnych, wolnych związków zawodowych.

▲ Pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski w 1979 r., Gniezno

Strajki sierpniowe (1980)

przyczyny

- ◆ czerwiec 1976 – krwawo stłumione strajki
- ◆ kryzys gospodarczy
- ◆ **brak swobód demokratycznych**
- ◆ wzrost cen towarów spożywczych
- ◆ **fatalna polityka komunistów**

następstwa

- ◆ **powstanie związku zawodowego Solidarność**
- ◆ **strajki rozpoczęły proces upadku PRL i krajów demokracji ludowej**
- ◆ **stan wojenny**
- ◆ **powstanie III Rzeczypospolitej**

- ◆ W Polsce panowała **fatalna sytuacja gospodarcza, nasiliły się represje**,
- ◆ w związku z tym nastąpiła **aktywizacja środowisk opozycyjnych**,
- ◆ 1977 r. – Służba Bezpieczeństwa zamordowała Staszka Pyjasa, studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego współpracującego z opozycją, wywołało to falę protestów,
- ◆ 1978 r. – zaczęły powstawać **niejawne związki zawodowe**,
- ◆ napiętą sytuację pogorszyło ogłoszenie 1 VIII 1980 r. **podwyżki cen mięsa i wędlin**,
- ◆ w zakładach całej Polski wybuchły strajki, żądano rezygnacji z podwyżki i podwyższenia płac,

▲ Lech Wałęsa przemawiający podczas strajku w Stoczni Gdańskiej (1980)

- ◆ w Stoczni Gdańskiej zwolniono z pracy dwoje działaczy opozycyjnych – Lecha Wałęsę i (tuż przed emeryturą) Annę Walentynowicz,
- ◆ 14 VIII 1980 r. – wybuchł strajk okupacyjny w Stoczni Gdańskiej,
- ◆ powołano tam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy pod przywództwem Lecha Wałęsy, który sformułował 21 postulatów, m.in.: przywrócenia do pracy działaczy opozycji, podwyżki płac, wolnych związków zawodowych, prawa do strajku, zniesienia cenzury, poprawy gospodarki, wolnych sobót,
- ◆ 31 VIII 1980 r. – w Gdańsku podpisano porozumienia sierpniowe, a strajki zakończono,
- ◆ **uzyskano zgodę na niezależne związki zawodowe.**

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Ruch społeczny Solidarność

- ◆ 17 IX 1980 r. – powstał Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” (NSZZ „Solidarność”) na czele z Krajową Komisją Porozumiewawczą i Lechem Wałęsą jako jej przewodniczącą; rejestracji Solidarności dokonano 10 XI 1980 r.,
- ◆ powstał dla obrony praw pracowniczych,
- ◆ w momencie rejestracji Związek liczył ok. 10 mln członków (80% zatrudnionych),
- ◆ 1981 r. – w Gdańsku odbył się I Krajowy Zjazd Delegatów Solidarności, na którym domagano się m.in. powszechnego prawa do pracy, podziału kompetencji organów państwa, demokratyzacji życia publicznego,
- ◆ Solidarność działała legalnie przez ponad 15 miesięcy, w ciągu których zakładano związki zawodowe w kolejnych grupach zawodowych, przełamano monopol informacyjny państwa – ukazywało się niezależne od władz czasopismo „Tygodnik Solidarność” (który jednak podlegał cenzurze), stawiano pomniki ofiar poprzednich strajków i zamieszek z lat 1956 i 1970; ten okres nazywany jest „**karnawalem Solidarności**”,
- ◆ 13 XII 1981 r. – Wojciech Jaruzelski ogłosił stan wojenny w celu powstrzymania społeczeństwa przed walką o zmianę ustroju – nastąpiło aresztowanie najważniejszych działaczy, zakazano organizowania strajków, a potem zdelegalizowano związek.

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Polska w latach 1981–1989

Stan wojenny (1981–1983)

Stan wojenny – rodzaj reżimu prawnego w państwie, w którym wojsko przejmuje kontrolę nad administracją. Władza wprowadza go zwykle w sytuacji zagrożenia zewnętrznego, w celu przywrócenia porządku publicznego (np. w wypadku zamachu stanu) lub aby zlikwidować opozycję.

SZKOŁA PODSTAWOWA

na 100%

REPETYTORIUM SZKOŁA PODSTAWOWA Historia dla klas 7-8

to kontynuacja części dla klas 4-6, powielająca wszystkie jej dobre rozwiązania. Książka jest **zgodna z podstawą programową** i skupia się na tym, co najważniejsze. Są tu **znaczk** „**pewniak na teście**”, wskazujące odpowiedzi na najczęstsze pytania ze sprawdzianów. Wielki atut to **przykłady pracy z materiałem źródłowym**. Liczne **tabele, schematy i wykresy oraz bogaty materiał ilustracyjny** pomogą szybko przyswoić wiedzę. Ta publikacja to gwarancja dobrych ocen z historii!

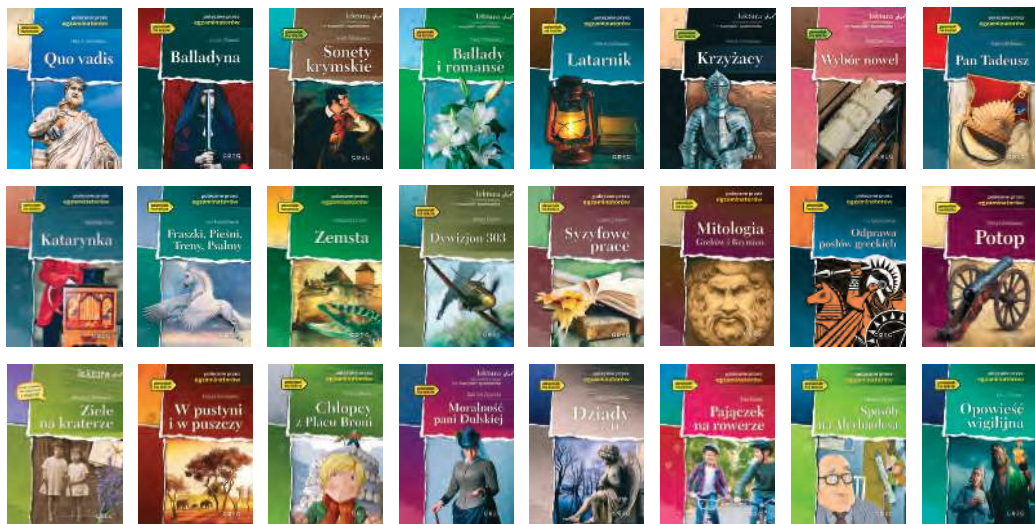

mgr Bartosz Pawłowski

pewniak na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl

ISBN 978-83-8186-221-9

9 788381 862219